

Suhteellisen edun periaate, kansainvälinen kauppa ja globalisaatio

Juha Tarkka

Tieteiden yö 13.01.2005

Suhteellisen edun periaate ulkomaankaupassa

- **Yksinkertainen väite: vapaan kilpailun oloissa kunkin tuotteen tuotanto siirtyy sinne, missä se on edullisinta tuottaa**
- **Tämä jo Adam Smithillä (Wealth of Nations, 1776); hallitseva edelleen maallikkokeskustelussa, joko ennusteena tai ohjeena**
- **Suhteellisen edun periaatteen mukaan maallikkonäkemyks ei päde: Kansainvälinen vaihdanta kannattaa, vaikka kustannukset jossakin maassa olisivat yleisesti korkeammat kuin muualla!**
- **Maan kannattaa erikoistua niihin tuotteisiin, joiden tuotannossa sen kustannusetu on suurin**
- **Kilpailun oloissa näin myös tapahtuu**
- **Samalla hyödykkeiden hintasuhteet samankaltaistuvat eri maissa**

David Ricardon suhteellinen etu

David Ricardo, 1772-1823

- Englantilainen pörssivälittäjä ja taloustieteilijä
- ”Principles of Political Economy and Taxation”, 1817
- Selitti yhteiskunnallisen tulonjaon ja ulkomaankaupan pääperiaatteet, myös suhteellisen edun teorian
- Käytti teoriaansa tukemaan viljantuonnin vapauttamista Englantiin
- Tuli samalla perustaneeksi klassisen ulkomaankauppateorian

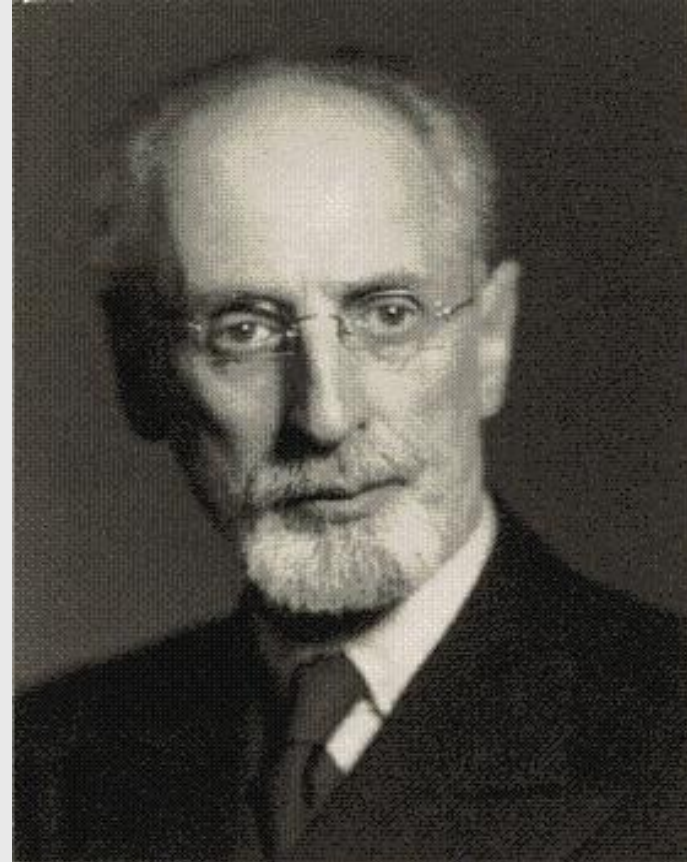
Ricardon oma esimerkki

- Ricardon 2 maan esimerkissä Portugalilla on absoluuttinen etu molempien hyödykkeiden tuotannossa
- Portugalin kustannusetu kankaassa on 10%, viinissä 33%
- Englannilla on suhteellinen etu kankaan tuotannossa, Portugalilla viinissä
- Vaihto kannattaa kummallekin maalle, jos kankaan hinta on välillä 1,125 - 0,833 tynnyriä viiniä

Tuotantokustannukset (työtuntia)		
Maa	Viinitynnyri	Kangas- pakka
Englanti	120	100
Portugali	80	90

Mihin suhteellinen etu perustuu?

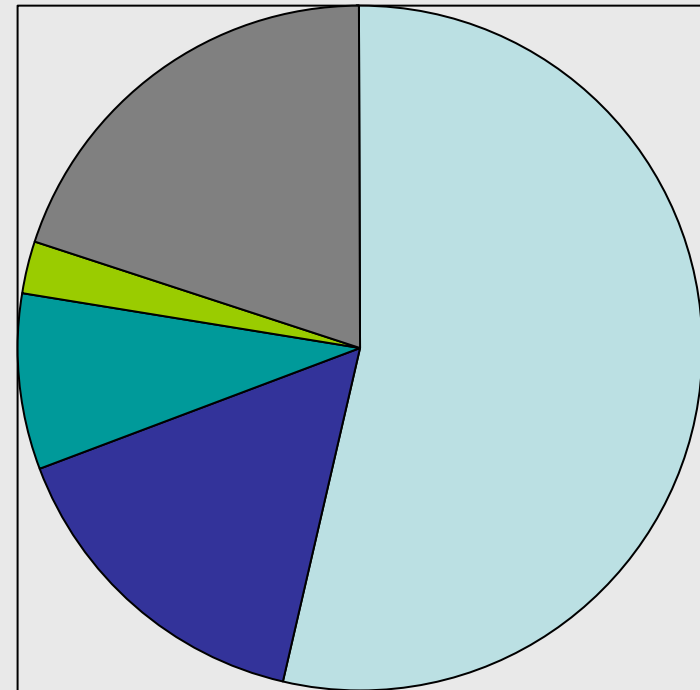
- Ricardon teoria perustui työn tuottavuuden eroihin eri maissa
- Eli Heckscher → esitti v. 1919 hypoteesin, että erot työn tuottavuudessa johtuvat eroista sijoitetun pääoman määrässä (pääomaintensiivisyys)
- Teorian mukaan pääomavaltaiset maat vievät pääomavaltaisia tuotteita, pääomaköyhät maat työvaltaisia tuotteita
- Muita syitä tuottavuuseroihin: tuotannon skaala, teknologian tai liikkeenjohdon paremmuus (Heckscher-Ohlin teorian kritiikki)

Kansainvälisen kaupan rakenne

- Samanlaiset maat käyvät eniten kauppaa keskenään
- Esim. EU-maiden tuonnista suurin osa tulee muista EU-maista ja teollisuusmaista
- Kehitysmaiden osuus pieni, jopa maataloustuotteissa
- Kysymys: miten tämä sopii yhteen suhteellisen edun periaatteen kanssa?
- Kauppapolitiikka?

EU-maiden tuonnin rakenne 2002

□ EU:n sisäinen tuonti
■ Muista teollisuusmaista
■ Kehittyvästä Aasiasta
■ Öljyntuottajamaista
■ Muista kehitysmaista

Kansainvälisen kaupan rakenne 2

- Maat vievät ja tuovat paljon samantapaisia tuotteita
- Ristikkäiskauppa: saman hyödykeryhmän tavaroiden samanaikainen vienti ja tuonti
- Esimerkki: Autot Saksan ja Ranskan välillä
- Ristikkäiskaupan osuus maailmankaupasta on kasvanut nopeasti
- Miten sopii suhteellisen edun periaatteeseen?
- Tuodedifferentiaatio, puolivalmisteet

Ristikkäiskaupan osuus teollisuustuotteiden kaupasta v. 2000	
Yhdysvallat	69%
Saksa	72%
Ranska	77%
Britannia	74%
Suomi	54%
Japani	48%

Selittääkö suhteellisen edun periaate nykyistä globalisaatiota?

- **Suhteellisen edun periaate on sinänsä loogisesti pätevä: kansainvälinen kauppa lisää kaikkien maiden hyvinvointia – ainakin jos kilpailu on riittävän vapaata**
- **Perusmalli ei oikein selitä nykyaikaista maailmankauppaa:**
- **Maat näyttävät erikoistuvan vähemmän kuin luulisi**
- **Kauppakumppanit valitaan toisin kuin luulisi**
- **Heckscher-Ohlin –teoria (pääomavaltaisuus) ei näytä selittävän kovin paljoa**
- **Tuottavuus- ja kustannuserojen syyt moninaisemmat kuin perusmallissa:**
  - **samankaltaiset tuotteet eivät ole samoja tuotteita (differentiaatio)**
  - **tuotantoprosessit hajaantuvat**
  - **tuottavuuserot voivat johtua myös osaamisesta ja skaalaeduista**
- **Näissä oloissa kansainvälisen kaupan edut kuitenkin ovat vielä paljon suuremmat kuin Ricardon maailmassa.**